Programi për Menaxhimin e Sistemit Informativ Mjedisor 2023-2027

Prishtinë, 2022

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

MINISTRIA E MJEDISIT, PLANIFIKIMIT HAPËSINORDHE INFRASTRUKUTRËS
MINISTARSTVO SREDINE, PROSTORNOG PLANIRANJA I IFRASTRUKTURE
MINISTRY OF ENVIRONMENT, SPATIAL PLANNING AND INFRASTRUCTURE

AGJENCIA E KOSOVËS PËR MBROJTJEN E MJEDISIT	**KOSOVSKA AGENCIJA ZA ZAŠTITU SREDINE**	**KOSOVO ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY**

Programi për Menaxhimin e Sistemit Informativ Mjedisor 2023-2027

Prishtinë 2022

Në përputhje me Nenet 7 dhe 8 të Udhëzimit Administrativ Nr.07/2016 për Sistemin e Informimit Mjedisor, në përputhje me nenin 52 të Ligjit nr. 03/L-25 për Mbrojtjen e Mjedisit dhe në përputhje me detyrat dhe përgjegjësitë e saj, Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës, ka rishikuar dhe përgatitur "Programin për Menaxhimin e Sistemit Informativ Mjedisor të Republikës së Kosovës 2023-2027".

Përmbajtja

Hyrje

1. Qëllimi, Parimet dhe Rëndësia e SIM

1.1. Qëllimi, objektivat dhe përmbajtja e programit për menaxhimin e SIM 5

1.2. Parimet themelore për mënyrën e mbajtjes dhe mirëmbajtjes së programit për menaxhimin e SIM 6

1.3. Rëndësia e SIM 7

2. Korniza ligjore dhe Institucionale për SIM 9

3. Struktura dhe organizimi i SIM 14

3.1. Grupet themelore të SIM 14

3.2. Të dhënat dhe informatat për SIM 16

4. Palët e interesit 22

4.1. Roli i AMMK në zhvillimin dhe mirëmbajtjen e SIM 22

4.2. Institucionet prodhuese të të dhënave mjedisore 23

4.3. Shfrytëzuesit e të dhënave të SIM 26

5. Ndërlidhja me sisteme tjera informative dhe burimet aktuale të të dhënave për SIM 28

5.1. Ndërlidhja me Sistemet tjera Informative 28

5.2. Burimet aktuale elektronike të të dhënave për SIM 29

6. Aktivitetet për Zhvillimin dhe mirëmbajtjen e SIM 32

6.1. Vlerësimi i nevojave 2023-2027 32

7. Shtojcat 34

7.1. Struktura skematike e SIM 34

7.2. Lista e shkurtesave 35

7.3. Lista e tabelave 37

Hyrje

Programi për menaxhimin e Sistemit Informativ Mjedisor të Republikës së Kosovës për periudhën 2023-2027 (në vazhdim të dokumentit Programi për menaxhimin e SIM), është dokument i përgatitur nga Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës në kuadër të detyrave dhe përgjegjësive që ka ky institucion dhe si obligim ligjor që del nga Udhëzimi Administrativ për Sistemin Informativ Mjedisor.

Programi për menaxhimin e SIM, është një nga dokumentet bazike operative për funksionalizimin dhe menaxhimin e Sistemit Informativ Mjedisor dhe hartimi i tij është I mbështetur në nenin 6 pika 1 të Udhëzimi Administrativ për Sistemin Informativ Mjedisor dhe nenit 7 të këtij udhëzimi dhe në nenin 52 të Ligjit për mbrojtjen e mjedisit.

Dokumenti ka marrë për bazë edhe akte tjera ligjore dhe nënligjore që e rregullojnë funksionimin e Sistemit Informativ Mjedisor, procesin e prodhimit dhe përpunimit të të dhënave mjedisore për sektorë të caktuar mjedisor si dhe përgjegjësitë e institucioneve relevante sipas ligjeve dhe rregulloreve në fuqi.

Ky dokument ka marrë për bazë po ashtu edhe dispozitat ligjore që dalin nga ligjet tjera relevante si Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit (nenet 52 dhe 60), Ligji për Mbrojtjen e Natyrës (neni 72), Ligji për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja (nenet 25 dhe 26), Ligji për Mbeturinat (neni 14), Ligji nr. 04/L-197 për kemikate (neni 15), Ligji për Ujërat e Kosovës (neni 81) dhe Ligji Nr. 02/L-102 për mbrojtje nga zhurma (neni 9).

1. Qëllimi, Parimet dhe Rëndësia e SIM

1.1. Qëllimi, objektivat dhe përmbajtja e programit për menaxhimin e SIM

Qëllimi primar i këtij programi është të mundësojë: mbledhjen, përpunimin, shkëmbimin dhe shfrytëzimit e të dhënave për gjendjen e mjedisit në Republikën e Kosovës, përmes një sistemi modern dhe efikas në nivelin nacional, që do të ofrojë një pasqyre reale të gjendjes së mjedisit dhe problemeve kryesore mjedisore.

Përmes këtij sistemi po ashtu do të mundësohet përcjellja e gjendjes së mjedisit dhe trendëve të zhvillimeve mjedisore, analiza, vlerësimi dhe raportimi real për gjendjen e mjedisit në nivel vendi me qëllim të hartimit dhe miratimit të vendimeve strategjike nga Qeveria e Republikës së Kosovës, për sektorin e mjedisit dhe të zhvillimit të qëndrueshëm.

Nga ky sistem do të sigurohen edhe të dhëna dhe analiza të nevojshme mjedisore edhe në kuadër të përmbushjes së obligimeve dhe standardeve mjedisore në procesin e integrimeve evropiane dhe bashkëpunimit me institucionet mjedisore të Bashkimit Evropian.

Objektivat kryesore të dokumentit janë:

- Avancimi i sistemit informativ mjedisor dhe digjitalizimi i tij;
- Përmirësimi i sistemit për monitorimin dhe raportimin e gjendjes së mjedisit përmes lehtësimit të procesit të mbledhjes, përpunimit dhe raportimit të të dhënave;
- Përmirësimi i informimit të politkëbërsve, publikut të gjerë dhe grupeve tjera të interesit me qëllim të thellimit të bashkëpunimit dhe vlerësimit më të mirë të nevojave për ndërmarrjen e masave për përmirësimin e gjendjes së mjedisit.

Përmbajtja e Programit për menaxhimin e SIM është e përcaktuar në nenin 7 të Udhëzimit Administrative për SIM, ku është e specifikuar që programi për menaxhimin e SIM duhet të përmbajë:

- ✓ organizimin, mënyrën e mbajtjes dhe mirëmbajtjen së SIM.
- ✓ listën e institucioneve që obligohen për dhënien e informative dhe mënyrën e dorëzimit të të dhënave sipas seksioneve tematike dhe nën-seksioneve përkatëse,
- ✓ mënyra dhe afatet kohore për dorëzimin e të dhënave dhe informatave për mjedisin,
- ✓ mënyrën e shfrytëzimit të të dhënave dhe informatave për mjedisin,
- ✓ vlerësimi i burimeve të nevojshme.
- ✓ masat dhe veprimet për seksionet tematike dhe nën-seksionet përkatëse.

1.2. Parimet themelore për mënyrën e mbajtjes dhe mirëmbajtjes së programit për menaxhimin e SIM

Menaxhimi dhe administrimi me Sistemin Informativ Mjedisor do të jetë i bazuar mbi këto parime themelore.

- **Siguria** - Masat për mbrojtjen maksimale - konfidencialitetin e materialeve dhe dokumenteve, aplikimi i sigurisë së të dhënave, kontrollit dhe sigurisë së qasjes;
- **Kontrolli** - I organizuar në mënyrë hierarkike dhe i shpërndarë për të mbështetur shërbimet dhe punët- nga niveli qendror deri tek niveli më i ulët. SIM do të përfshijë edhe mënyrën automatike për të kontrolluar lidhjet e vdekura si dhe krijimin e një grupi pune ndërdisiplinore për kontrollin dhe koordinimin e cilësisë. Një vetëvlerësim i SIM të do të jetë pjesë e rregullt e kontrollit të cilësisë dhe qeverisjes. Në funksion të kontrollit dhe cilësisë do të jetë edhe përfshirja e të dhënave për burimet e të dhënave që janë pjesë e SIM.
- **Thjeshtësia -** Strukturë funksionale dhe e thjeshtëzuar- Përmbajtje logjike e temave prioritare dhe kategorive të shërbimeve.

- **Transparenca -** Monitorimi transparent i proceseve dhe procedurave, duke ofruar informata për gjendjen aktuale të të dhënave, gjendjen e mëparshme të të dhënave dhe procesin e ndryshimit të tyre.
- **Përdorimi -** Të jetë i hapur për përdorim nga grupe të ndryshme të përdoruesve si persona fizikë, personat juridikë dhe organet e administratës publike, duke iu përshtatur kërkesave dhe nevojave të secilit grup.
- **Fleksibiliteti dhe përshtatshmëria** - Mundësia për zbatimin e ndryshimeve në mënyrë të të thjeshtë dhe të shpejtë të strukturës dhe përmbajtjes së sistemit.
- **I personalizuar dhe në përdorim të të gjithëve -** Mundësi për të ofruar përdorim të personalizuar elektronike dhe raporte të personalizuara për çdo individ, varësisht nga kërkesat e tyre, pa marrë parasysh a është një person fizik, person juridik ose punonjës i administratës publike.
- **Në një dritare -** Të gjitha informatat e nevojshme dhe komunikimit për nevojat e çdo përdoruesi të kenë mundësinë për të qenë të qasshme në mënyrë të centralizuar dhe digjitale. Portali kryesor i të dhënave do të ketë një lidhje të qartë në portalin dhe faqet tjera të internetit. Të gjitha këto burime të të dhënave do të jenë pjesë e SIM.
- **Në çdo kohë, në çdo vend -** Disponushmëria dhe sigurimi i shërbimit për përdoruesit në çdo kohë nga çdo vend.
- **I qasshëm -** Mundësia e lidhjes së portalit me të gjitha sistemet e informacionit dhe shërbimet e ueb-orientuara në kuadër të administratës publike pavarësisht teknologjisë së aplikuar dhe platformës. Duke përfshirë po ashtu mundësinë e lidhjes me të dhënat hapësinore aty ato janë në dispozicion.
- **I dizajnuar** - Pamje e pranueshme vizuale dhe me dizajn atraktiv për gjithë sistemin.
- **Gjithëpërfshirës**- SIM do të mbulojë të gjitha fushat dhe tematikat mjedisore si: Ajri, Biodiversiteti, Uji, Kimikatet, Emetimet Industriale dhe Mbetjet.

1.3. Rëndësia e SIM

Sistemi i Informacionit Mjedisor është i rëndësishëm sepse mundëson:

- Përpunimin e informacionin nga burim kryesor më i afërt i të dhënave;
- Mbledhjen e të dhënave dhe informacioneve në të njëjtën kohë, duke e bërë atë të disponueshme për subjektet e tjera dhe përdoruesit për qëllimet e tyre;
- Përmirësimin dhe integrimin e sistemeve ekzistuese të mbledhjes së të dhënave dhe informatave;

- Qasje të lehtë në të dhëna dhe informata me qëllim të ndërmarrjes së masave për mbrojtjen e mjedisit, duke vlerësuar rezultatet e këtyre masave dhe dhënien e informacionit mbi gjendjen e mjedisit për publikun;
- Mbështetjen e nevojshme teknike dhe shkencore për palët dhe institucionet;
- Zbatimi i mjeteve teknike (softuerë) uniforme, standardet e regjistrimit dhe procedurat e transferimit të të dhënave;
- Ndërveprimet teknike (normat dhe standardet për lidhjen e sistemeve kompjuterike dhe shërbime), semantik (njohja e të dhënave) dhe nivelit të procesit (që përcaktojnë objektivat, proceset e modelimit dhe bashkëpunimin në mes të subjekteve raportuese), zbatimin e standardeve teknike kombëtare dhe ndërkombëtare;
- Hartimin më të shpejtë dhe më efikas të raporteve, analizave dhe studimeve për gjendjen e mjedisit;
- Mundëson vendimmarrjen dhe planifikim më të lehtë nga politikë-bërësit e niveleve të ndryshme;
- Rritë efikasitetin dhe nivelin e bashkëpunimit në mes palëve dhe institucioneve;
- Kursen kohën, materialet teknike dhe resurset humane;
- Rritë transparencën për punën e institucioneve;
- Pajtueshmëri me rregulloret dhe standardet e BE-se.

1. Korniza ligjore dhe Institucionale për SIM

2.1. **Kroniza Ligjore per SIM**

Baza ligjore për hartimin e programit për menaxhimin e Sistemit Informativ Mjedisor është e bazuar në Ligjin për Mbrojtjen e Mjedisit, në Udhëzimin administrativ për Sistemin Informativ Mjedisor dhe në ligjet tjera relevante.

Tabela 1: Baza Ligjore për hartimin e programit për menaxhimin e SIM

Akti ligjor apo nënligjor	**Përshkrimi**
Ligji Nr. 03/L-25 për Mbrojtjen e Mjedisit	**Neni 52-Sistemi i Informimit Mjedisor** 1. Me qëllim të identifikimit, klasifikimit, për-punimit, përcjelljes dhe evidentimit sa më efikas të resurseve natyrore, vlerave të natyrës si dhe menaxhimit të mjedisit në Kosovë, Ministria krijon, organizon dhe mbanë Sistemin Informativ Mjedisor. 2. SIM bënë mbledhjen, klasifikimin, mirëmbajtjen, prezantimin dhe shpërndarjen e të dhënave numerike, përshkruese dhe hapësinore për: cilësinë e mediumeve të mjedisit; përcjelljen e gjendjes së mjedisit; masat ligjore,administrative, organizative dhe strategjike; informatat shkencore-teknologjike për masat e planifikuara për parandalimin e ndotjes; shkëmbimin e informatave me sistemet tjera informative etj.

	3. SIM mundëson qasje në informata sistemeve tjera informative dhe harmonizon te gjitha informatat relevante në nivel të Kosovës dhe në nivelin ndërkombëtar. 4. Ministria me akt nënligjor, përcakton përmbajtjen dhe mënyrën e udhëheqjes së SIM, metodologjinë, strukturën, bazat e përbashkëta, kategoritë dhe nivelin e grumbullimit të të dhënave, si dhe përmbajtjen e informacionit me të cilën informohet publiku rregullisht dhe detyrimisht.
Ligji Nr. 02/L-30 për mbeturinave	**Neni 14 pika d:** Ministria krijon bazën e shënimeve dhe sistemin informativ për administrimin e mbeturinave.
Ligji nr. 04/L-197 për kemikate	**Neni 15 - Sistemi informues për kimikatet** 1. Shkëmbimi i informacioneve me institucionet e BE-së dhe ato ndërkombëtare për kimikatet bëhet duke u bazuar në dispozitat e dokumenteve të ratifikuara nga organi kompetent i Republikës së Kosovës. 2. Mbledhja, përpunimi, ruajtja dhe shkëmbimi i informacioneve me institucionet vendore për kimikatet është detyrë e Ministrisë, duke u bazuar në dispozitat e këtij ligji lidhur me detyrimet për informim mbi kimikatet. 3. Ministria informon publikun dhe autoritetet përkatëse për rreziqet që mund të rrjedhin nga përdorimi I substancave dhe përzierjeve të rrezikshme dhe të rekomandojë marrjen e masave të nevojshme për zvogëlimin e rrezikut. 4. Ministria nxjerr dhe publikon udhëzime teknike për nevojat e informimit të publikut dhe publikon regjistrat e substancave dhe përzierjeve që janë të nevojshme për zbatimin e këtij ligji.
Ligji NR. 03/L-233 për Mbrojtjen e Natyrës	**Neni 72** Instituti për Mbrojtjen e Natyrës mban sistemin informativ e të dhënave të mbrojtjes së natyrës si pjesë e sistemit të përbashkët informativ të MMPH, sipas standardeve dhe detyrimeve ndërkombëtare të pranuara.
Ligji nr. 08/L-025 për mbrojtjen e ajrit nga ndotja	**Neni 44 Përmbajtja e Sistemit Informativ për Ajër** 1.Sistemi Informativ për Ajër është pjesë e Sistemit Informativ Mjedisor i cili zbatohet sipas ligjit për Mbrojtjen e Mjedisit. 3. Institucionet e nivelit qendror dhe lokal, personat juridik të cilët kanë autorizim, janë të obliguar të ia dërgojnë AMMK të dhënat e nevojshme për përditësimin e Sistemit Informativ të Ajrit dhe për hartimin e planit, programit dhe raportit. 4. Sistemi Informativ për Ajër përshtatet dhe ndërlidhet me sistemet informative të cilat i menaxhojnë institucionet tjera qendrore,dhe lokal dhe personat juridik të autorizuar nga institucionet. 5. Institucionet e nivelit qendror dhe lokal si dhe personat juridik të autorizuar nga institucionet, të cilët posedojnë të dhënat me rëndësi për menaxhimin e cilësisë së ajrit dhe udhëheqjen e Sistemit Informativ të Ajrit, janë të obliguar t'a dërgojnë AMMK në formë elektronike. **Neni 45 Informimi i publikut**

	Neni 46 Shkëmbimi i informatave 1. Të dhënat nga Sistemi Informativ për Ajër, përdoren për shkëmbimin e informatave, për të dhënat nga rrjeti për monitorimin e cilësisë së ajrit si dhe të dhënat për rrjetin, stacionet dhe teknikave të matjes si dhe për raportimin vjetor për vlerësimin e cilësisë së ajrit. 2. Të dhënat nga Sistemi Informativ për Ajër përdoren për ofrimin e informatave për planet si dhe të dhënat për emisionet nga burimet e ndotjes së ajrit, për nevojat e raportimit sipas marrëveshjeve ndërkombëtare. **Neni 47 Qasja në informata**
Ligji Nr.04/ L-147 për ujërat e Kosovës	**Neni 81 - Sistemi Informativ ujor** 1. Sistemi Informativ Ujor përfshinë masat dhe aktivitetet që kanë të bëjnë me regjistrimin, transferimin, mbrojtjen, shfrytëzimin e të dhënave si dhe çështjet e tjera me rëndësi për administrim me ujëra. 2. Sistemi informativ ujor përfshin të d hënat për: 2.1. sasinë dhe cilësinë e ujërave; 2.2. protokollin ujor dhe kadastrat e sistemit ujor; 2.3. protokollin e të gjitha lejeve; 2.4. regjistrin e substancave të shkarkuara nga bartësi i lejes ujore; 2.5. masat për rehabilitimin dhe programet për mbrojtjen e ujërave; 2.6. incidentet e dëmtimit të ujërave dhe aksidentet mjedisore; 2.7. regjistrin e materieve të dëmshme dhe të rrezikshme, në resurset ujore; 2.8. aktivitetet që janë të rrezikshme për shëndetin publik dhe mjedisin; 2.9. analizat e ndikimeve të materieve të rrezikshme; dhe 2.10. regjistrin më të dhënat e ndërtimeve, instalimeve apo deponive ekzistuese që janë të rrezikshme; 2.11. raportim për gjendjen e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë. 3. Të gjithë personat dhe institucionet, janë të detyruara të ofrojnë të dhëna për ujërat Ministrisë dhe autoriteteve kompetente për ujëra. 4. Të dhënat e Sistemit informativ ujor janë publike dhe çdo kush mund të ketë qasje në to, përveç të dhënave që konsiderohen sekret shtetëror. 5. Ministria, me akt nënligjor, përcakton më hollësisht punën, mënyrën dhe çështjet tjera me rëndësi për sistemin informativ ujor.
Ligji Nr. 02/L-102 për Mbrojtjen nga Zhurma	**Neni 9** – Hartat Strategjike të Zhurmës • Qeveria dhe komunat duhet të hartojnë: Hartën strategjike të zhurmës; • Hartat strategjike të zhurmës nga paragrafi 1 i këtij neni janë pjesë përbërëse e sistemit informativ të mbrojtjes së mjedisit të Kosovës dhe paraqesin bazë profesionale për hartimin e planeve hapësinore.
Ligji Nr.08/L-145, për parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes	Neni 25 Qasja në informata dhe pjesëmarrja e publikut në procedurën e lëshimit të lejes
Udhëzimi administrativ nr.	• Neni 25- Mënyra e dorëzimit të të dhënave nga operatorët,

17/2013, për kadastrin e shkarkimeve të ndotësve mjedis	• Neni 28-Mënyra e përpunimit të të dhënave nga AMMK, • Neni 29- Sigurimi dhe kontrolli i cilësisë së të dhënave dhe • Nenet 30 e 31-Afati dhe mënyra e informimit të publikut.
Rregullore (MAP) nr. 02/2015 për standarde për softuer dhe harduer	• Qëllimi i kësaj rregullore është përcaktimi i standardeve të përdorimit të softuerit dhe harduer nga zyrtarët e institucioneve të Republikës së Kosovës.
Udhëzim Administrativ (MAP) Nr. 01/2015 Për Ueb Faqet e Institucioneve Publike	• Ky udhëzim administrativ përcakton standardet për formën, përmbajtjen minimale, pamjen vizuele, dhe Minister of the Ministry of Public Administration
Udhëzim Administrativ nr. 02/2010 për Menaxhimin e Sigurisë Informative	• Ky Udhëzim Administrativ përcakton mënyrën e menaxhimit të sigurisë së informatave nga personat përgjegjës për zbatimin dhe mirëmbajtjen e sigurisë informative në institucionet e Republikës së Kosovës.

Programi për menaxhimin e SIM, është i mbështetur dhe është në funksion të zbatimit edhe të Strategjive, Planeve dhe Programeve relevante për sektorin e mjedisit.

Tabela 2: Strategjitë, Planet dhe Programet në sektorin e mjedisit dhe sektorët relevante për SIM

Strategjia/Plani	Periudha e vlefshmërisë	Statusi i dokumentit	Institucioni përgjegjës për zbatim
Strategjia për mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm[1].	2022-2030	Dokumenti është Draft fillestar.	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Strategjia dhe Plani i Veprimit për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave	2021- 2030	Aprovuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Strategjia për Ndryshimet Klimatike 2019- 2028 dhe Plani i Veprimit për për Ndryshimet Klimatike 2019- 2021	2019-2028	Aprovuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës dhe Ministritë respektive
Rishikimi i Strategjisë shtetrore te ujërave dhe Plani i Veprimit dhe investimeve në ujëra	2023-2028	Duhet të aprovohet nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe nga Kuvendi i Kosovës	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Programi i Monitorimit të Ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore	2014-2015	Aprovuar nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Plani Hapësinor i Kosovës- Strategjia për Zhvillimin	2010-2020+	Miratuar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

[1] *Sqarim: Në Strategjinë për Mbrojtjen e Mjedisit dhe Zhvillim të Qëndrueshëm përfshihen Strategjia e Mjedisit, Strategjia e Ajrit, Strategjia e Biodiversitetit dhe Strategjia e hidrometeorologjis dhe Planet e Veprimit.*

Hapësinor të Kosovës			
Strategjia e Energjisë së Kosovës	2022-2031	Miratuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës	Ministria e Ekonomisë
Draft Programi për Zbatimin e Strategjisë së Energjisë së Kosovës	2022-2024	Dokumenti është Draft	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
Planit per Energji dhe Klimë	2025-2030	Dokumenti është Draft	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
Strategjia afatgjate për Dekarbonizim	2024 - 2033	Dokumenti është Draft fillestar	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Strategjia e Zhvillimit të Pylltarisë	2021-2030	Miratuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
Strategjinë për menaxhimin e kimikateve në Republikën e Kosovës.	Strategjia hartohet për një periudhë kohore dhjetë (10) vjeçare,	Neni 17 i ligjit per kemikate: Strategjia për menaxhimin e kimikateve 1. Ministria, harton Strategjinë për menaxhimin e kimikateve në Republikën e Kosovës. Dokumenti duhet të miratohet nga Qeveria.	Ky dokument duhet te pergaditet nga MMPHI (Dokumenti ende nuk eshte nxjerre nga Ministria).

Kosova ende nuk është anëtare e Organizatës së Kombeve të Bashkuara dhe as e Bashkimit Evropian. Aktualisht ajo nuk ka obligime për përmbushjen e Konventave, Protokolleve dhe Direktivave dhe marrëveshjeve tjera ndërkombëtare, mirëpo meqenëse është e përcaktuar në rrugën e integrimeve Evropiane dhe anëtarësimit në OKB dhe në institucionet vartëse të saj, atëherë duhet marrë për bazë edhe legjislacionin dhe obligimet ndërkombëtare që ndërlidhen me Sistemin Informativ Mjedisor.

Konventat ndërkombëtare me rendësi për SIM janë:

- Konventa e UN për Ndryshimet Klimatike-UNFCC (1992)
- Konventa e UN për Diversitetin Biologjik (1993)
- Konventa e Aarhusit- Konventa e UNECE për Qasje në Informim, pjesëmarrje të publikut në vendimmarrje dhe dhe Qasje në Drejtësi për çështje mjedisore (1998) dhe Protokolli për Regjistrat e shkarkimit dhe transferimit të ndotësve (PRTR).
- Konventa e Stokholmit- Konventa e OKB për mbrojtjen e shëndetit të njeriut nga ndotësit e qëndrueshëm organik (1995).
- Konventa LRTAP- Konventa e UNECE për ndotje ndërkufitare të ajrit me rreze të gjatë veprimi (1979.)

Protokollet ndërkombëtare më rëndësi për SIM janë:

- Protokolli i Montrealit - Protokoli i OKB-së, për Substancat që hollojnë shtresën e Ozonit (1989).
- Protokolli i UNECE për PRTR- Regjistrin e Shkarkimeve dhe Ndotësve në Mjedis (2009).
- Konventa për Mbrojtjen dhe Përdorimin e Rrjedhave Ujore Ndërkufitare dhe Liqeneve Ndërkombëtare (Konventa e Wat) dhe Protkolli i saj për Ujërat dhe Shëndetin.

Direktivat dhe Rregulloret e Bashkimit Evropian më Rëndësi për SIM janë:

- Direktiva 2003/4/EC, për qasje në informata mjedisore (2003).
- Direktiva 2008/50/EC, për cilësinë e ajrit ambiental dhe ajër të pastër (2008).
- Direktiva 1996/62/EC për vlerësimin dhe menaxhimin e cilësisë së ajrit (Direktiva Kornizë për Cilësi të ajrit)(1996).
- Rregullorja Nr.401/2009 e Parlamentit dhe Këshillit Evropian, për Agjencinë ne Mjedisit të Evropës dhe për Rrjetin Mjedisor Evropian për Informim dhe Vëzhgim. (2009).
- Rregullorja (EC) 166/2006 në lidhje me themelimin e Regjistrit Evropian të Shkarkimeve dhe Ndotësve (E-PRTR) (2006).
- Direktiva 2007/2/EC e Parlamentit dhe e Këshillit Evropian, për themelimin e Infrastrukturës për të dhëna hapësinore për Komunitetin Evropian (INSPIRE) (2007).
- Komunikimi SEC (2008) 111 dhe SEC (2008) 112, nga Komisioni Evropian për Këshillin dhe Parlamentin Evropian, për themelimin e Sistemit të Përbashkët për Informim Mjedisor (SEIS).

2.2. Roli i AMMK në zhvillimin dhe mirëmbajtjen e SIM

Sipas nenit të 60 të Ligji Nr. 03/L-25 për Mbrojtjen e Mjedisit, detyrat e AMMK që ndërlidhen me SIM janë:

- të siguroj informacionin e duhur për administratën, Qeverinë dhe Kuvendin e Kosovës për zbatimin e politikave për mbrojtjen e mjedisit:
- të zhvilloj dhe koordinoj sistemin unik të informimit për mbrojtjen e mjedisit lidhur me sistemin e përcjelljes së gjendjes së mjedisit në Kosovë si dhe të mbledhë të dhënat për mjedisin;
- ti vendosë dhe ti mbajë qendrat referente me bazat e të dhënave për përcjelljen e mjedisit (të dhënat socio-ekonomike, presionet në mjedis, gjendjen dhe kualitetin e mjedisit);
- të zhvillojë procedurat për përpunimin e të dhënave të grumbulluara për mjedisin dhe vlerësimin e tyre (modelimin, prezantimin dhe paraqitjen vizuele);
- të kryej punët profesionale gjatë përcaktimit të përmbajtjes, metodologjisë dhe mënyrës së përcjelljes të gjendjes së mjedisit.
- të avancojë dhe krahasojë cilësinë e të dhënave për mjedisin.

Sipas nenit 7 të Udhëzimi Administrativ nr. 07/2016 për Sistemin e Informimit Mjedisor thuhet:

Për krijimin, menaxhimin, zhvillimin, koordinimin dhe mirëmbajtjen e Sistemit unik të informimit, Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës:

- Zhvillon programin për menaxhimin e Sistemit Informativ në bashkëpunim me institucionin tjera përgjegjëse të Qeverisë së Kosovës dhe në harmoni me dokumentet tjera strategjike dhe programore për menaxhimin e të dhënave;
- Zhvillon listën kombëtare të treguesve mjedisorë, zhvillon dhe administron Sistemin Informativ,
- Jep rekomandime për harmonizimin e Sistemit Informativ me sistemet e informimit të sesioneve tematike dhe nën-seksioneve përkatëse duke përfshirë të dhënat dhe të dhënat për të dhënat (metadata);
- Propozon masa për harmonizimin dhe përfshirjen e Sistemit Informativ në Sistemin Evropian për shkëmbimin e të dhënave mjedisore,
- **J**ep propozime për pajiset e teknologjisë informative (IT), softuerë dhe pajisje tjera të komunikimit të nevojshme për Sistemin informativ,
- Monitoron dhe jep rekomandime për qasje në të dhënat dhe informatat për mjedisin.

2.3. Institucionet prodhuese të të dhënave mjedisore

Bazuar në përgjegjësitë ligjore dhe institucionale në Kosovë, ka institucione të ndryshme që prodhojnë të dhëna mjedisore për sektorë të ndryshëm. Në tabelën 6 janë prezantuar institucionet që prodhojnë të dhëna mjedisore, llojin i të dhënave si dhe formatin dhe frekuencën e prodhimit të dhënave.

Tabela 3. Institucionet dhe organizatat që prodhojnë të dhëna për SIM

Institucioni/organizata	Lloji i të dhënave	Formati i ofrimit te te dhënave[2]	Frekuenca
AMMK/Drejtoria për Monitorim, Vlerësim dhe Raportim	• Te dhënat për inventarin e gazrave serrë	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për inventarin e emisioneve në ajër.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për mbulushmërinë e tokës (Corine Land Cover).	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat mjedisore në formatin GIS.	A dhe D	Sipas nevojës
	• Harta Strategjike e Zhurmës	A dhe D	5 vjeçare
AMMK/Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës	• Cilësia e ajrit	A dhe D	Mujore
	• Cilësia e ujërave sipërfaqësore	A dhe D	Mujore
	• Cilësia e ujërave nëntokësore	A dhe D	Mujore
	• Sasia e ujërave sipërfaqësore	A dhe D	Mujore
	• Cilësia e dheut/tokës	A dhe D	Periodike
	• Të dhënat për reshjet • Të dhënat për temperaturën e ajrit	A dhe D	Mujore
AMMK/Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës	• Të dhënat për zonat e mbrojtura të natyrës	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për biodiversitetin (llojet e rrezikuara të bimëve dhe shtazëve).	A dhe D	5 Vjetore
Instituti i Planifikimit Hapësinor	• Të dhënat për planet hapësinorë dhe urbane.		Vjetore
Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinorë dhe Infrastrukturës	• Të dhënat për ligjet, aktet nënligjore, programet, strategjitë, planet dhe projektet në sektorin e mjedisit.	A dhe D	Vjetore
Ministria e Ekonomisë	• Prodhimi dhe konsumi i energjisë	A dhe D	Vjetore
	• Burimet e ripërtrishtme të Energjisë	A dhe D	Vjetore
	• Eficienca e Energjisë.	A dhe D	Vjetore

[2] *Formati A-Analog dhe Formati D-Dogjital*

	• Energjia primare/intensiteti energjetik	A dhe D	Vjetore
	• Shfrytëzimi i energjisë sipas sektorëve ekonomik.	A dhe D	Vjetore
Ministria e Punëve të Brendshme	• Të dhënat për numrin e veturave sipas kategorive.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për moshën e automjeteve.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për aksidentet në komunikacion.	A dhe D	Vjetore
Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural	• Të dhënat për tokat bujqësore,	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për ujitje,	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për plehrat kimike,	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për pesticide dhe kemikate tjera (fungicide,herbicide,insekticide etj.)	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për fondin e kafshëve	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për bujqësinë organike.	A dhe D	Vjetore
Ministria e Industrisë, Tregtisë dhe Ndërmarrësisë	• Të dhënat për cilësinë e derivate	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për turizmin (numri i turistëve dhe shtretërve)	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për numrin e bizneseve.	A dhe D	Vjetore
	• Industritë aktive sipas sektorëve.	A dhe D	Vjetore
Agjencioni Kadastral i Kosovës	• Të dhënat kadastrale.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat mjedisore në GIS.	A dhe D	Sipas nevojës
Agjencia e Statistikave të Kosovës	• Të dhënat statistikore për: Rritja e popullsisë, Konsumi, Zhvillimi ekonomik/GDP, Gjenerimi i mbeturinave, Prodhimi, Tregtia, Shërbimet, Bujqësia,	A dhe D	Vjetore
Agjencia e Pyjeve i Kosovës	• Të dhënat për prerjet e pyjeve.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për sipërfaqet djegura (zjarret) në pyje.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për sipërfaqet e pyllëzuara.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për sipërfaqet e tokave pyjore.	A dhe D	Vjetore
Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale	• Të dhënat për minierat dhe gurthyesit/baza të asfaltit, llojet dhe kategoritë e tyre, kapacitetin dhe ndikimet në mjedis	A dhe D	Vjetore
Agjencia e Ushqimit dhe Veterinës	• Të dhënat për cilësinë e ushqimit.	A dhe D	Vjetore
Agjencia për Siguri Bërthamore dhe Rrezatim Jonizues	• Të dhënat për rrezatim jonizues dhe jo-jonizues.	A dhe D	Vjetore
Agjencia e Emergjencave	• Të dhënat për fatkeqësitë dhe emergjencat natyrore	A dhe D	Vjetore
Doganat e Kosovës	• Të dhënat për importin-eksportin e kemikateve.	A dhe D	Vjetore

	• Të dhënat për importin eksportin e substancave që hollojnë shtresën e Ozonit (FCF).	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat për sasitë e karburanteve	A dhe D	Vjetore
	• Te dhena per importin-eksportin e mbeturinave	A dhe D	Vjetore
Instituti Kombëtarë i Shëndetit Publik	• Sëmundjet mjedisore	A dhe D	Vjetore
	• Ndikimi i mjedisit në shëndetin publik	A dhe D	Vjetore
	• Kualiteti i ujit të pijes	A dhe D	Vjetore
ARRU - Autoriteti Rregullativ për Shërbimet e Ujit.	• Mblushmëria me shërbimin e ujësjellësit	A dhe D	Vjetore
	• Mbulushmëria me shërbimin e kanalizimit	A dhe D	Vjetore
	• Tarifat për shërbimet e ujërave dhe kanalizimeve.	A dhe D	Vjetore
	• Sasia e ujit të shpenzuar për pije nga ujësjellësit publik.	A dhe D	Vjetore
KMDK - Kompania për Menaxhimin e Deponive të Kosovës.	• Sasia e mbeturinave të deponuara në deponitë sanitare.	A dhe D	Vjetore
	• Gjendja e deponive sanitare.	A dhe D	Vjetore
Komunat e Kosovës	• Të dhënat mjedisore në nivelin lokal (mbeturinat, deponite ilegale, etj).	A dhe D	Vjetore
Operatorët ekonomik	• Shkarkimet ndotëse në ujëra	A dhe D	Vjetore
	• Shkarkimet ndotëse në ajër	A dhe D	Vjetore
	• Shkarkimet ndotëse në tokë	A dhe D	Vjetore
	• Sasia e ujit të shpenzuar	A dhe D	Vjetore
	• Mbetjet nga operatorët ekonomik	A dhe D	Vjetore
Instituti Bujqësor i Kosovës	• Të dhënat nga kontrolli i cilësisë së inputeve bujqësore, ushqimit dhe tokës.	A dhe D	Vjetore
	• Të dhënat nga hulumtimi, identifikimi dhe inventarizimi agjentëve të dëmshëm biologjik.	A dhe D	Vjetore
Agjencioni për produkte dhe pajisje medicinave	• Të dhënat për produktet farmaceutike (barërat) me afat të skaduar.	A dhe D	Vjetore
Qendrat regjionale spitalore të Kosovës	• Te dhënat për mbeturinat spitalore	A dhe D	Vjetore
	• Te dhënat për trajtimin e mbeturinave spitalore	A dhe D	Vjetore

Gjatë procesit të mbledhjes së të dhënave nga institucionet relevante, aty ku është e mundur do të kërkohet të ofrohen të dhënat të ndara sipas gjinisë, moshës dhe vendndodhjes.

3.1. Shfrytëzuesit e të dhënave të SIM

Të dhënat e prodhuara mjedisore që janë pjesë e SIM, shfrytëzohen nga kategori dhe nivele të ndryshme të institucioneve dhe organizata dhe nga publiku i gjerë. Në tabelën 7 janë prezantuar grupet e ndryshme të institucioneve dhe organizatave shfrytëzuese të të dhenve mjedisore të SIM.

Tabela 4. Shfrytëzuesit e të dhënave nga SIM

Grupet e interesit	**Institucionet/organizatat**
Institucionet e larta vendimarrese të Republikës së Kosovës	- Qeveria e Republikës së Kosovës. - Kuvendi i Republikës së Kosovës. - Presidenti i Republikës së Kosovës.
Ministritë e Linjës	- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinorë dhe Infrastrukturës. - Ministria e Ekonomisë. - Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural. - Ministria e Industrisë, Tregtisë dhe Ndërmarrësisë; - Ministria Shëndetësisë. - Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal. - Ministria e Punëve të Brendshme. - Ministria e Forcës së Sigurisë. - Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë.
Agjencitë dhe institucionet tjera të pavarura në nivelin nacional	- Agjencia e Statistikave të Kosovës. - Agjencioni Kadastral i Kosovës. - Agjencia e Pyjeve të Kosovës. - Agjencia për Siguri Nukleare dhe Rrezatim Jonizues. - Agjencia për Eficencë të Energjisë. - Agjencia e Emergjencave. - Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale. - Instituti Kombëtarë i Shëndetit Publik. - Autoriteti Rregullativ për Shërbimet e Ujit. - Doganat e Kosovës. - Kompania për Menaxhimin e Deponive të Kosovës. - Zyra e Avokatit të Popullit.
Kompanitë dhe organizatat e nivelit regjional	- Kompanitë Regjionale të Mbeturinave. - Kompanitë Regjionale të Ujërave.
Pushteti Lokal	- Komunat e Kosovës.
Institucionet shkencore dhe akademike	- Akademia e Shkencave dhe Arteve të Kosovës. - Universitetet Publike. - Universitetet Private. - Institutet kërkimore shkencore.
Organizatat e shoqërisë civile dhe grupet tjerë nga publiku si dhe publiku i gjerë	- Organizatat Jo Qeveritare Mjedisore. - Rrjetet e organizatave joqeveritare mjedisore; - Organizat për mbrojtjen e të drejtave të grave; - Rrjeti i organizatave të grave të Kosovës.

	- Asociacionet. - Fondacionet. - Ekspertët e pavarur. - Publiku i gjerë.
Institucionet Ndërkombëtare	- Agjencia e Mjedisit të Evropës EEA. - Rrjeti Evropian Mjedisor për Monitorim dhe vëzhgim/EIONET. - Agjencia e Statistikave të Evropës-Eurostat. - Bashkimi Evropian. - Komisioni Evropian (Drejtoria Gjenerale për Mjedis dhe Klimë). - Organizata e Kombeve të Bashkuara dhe trupat e saj (UNEP, UNDP, UNECE, UNICEF, UN Women). - Banka Botërore; - Unioni Ndërkombëtarë për Konservimin e Natyrës (IUCN)
Përfaqësitë diplomatike, donatorët dhe organizatat ndërkombëtare në Kosovë	- Donatorët (BE, GIZ, SIDA, JICA, USAID, etj.). - Përfaqësitë diplomatike (ambasadat) e akredituara në Kosovë. - Përfaqësitë e organizatave ndërkombëtare në Kosovë (Zyra e UNDP, Zyra e BE, Zyra e OSBE, Zyra e OBSH etj).

4. Struktura dhe organizimi i SIM

4.1. Grupet themelore të SIM

SIM është i organizuar në këto grupe themelore:

- Përbërësit mjedisor;
- Presionet sektoriale në mjedis;
- Ndikimet në shëndetin dhe sigurinë e njerëzve[3];
- Reagimet e shoqërisë ose masat dhe veprimet e ndërmarra.

Në kuadër të secilit nga këto grupet themelore janë të përfshira grupet tematike dhe nëngrupet të cilat e përbëjnë tërësinë e Sistemit Informativ Mjedisor (Tabela 5).

Kjo strukturë e Sistemit Informativ Mjedisor është e përshkruar në nenin 4 pika të të Udhëzimit Administrative për Sistemin e Informimit Mjedisor dhe në shtojcën përkatëse të këtij udhëzimi.

Gjithashtu kjo strukturë është përshtatur edhe sipas nevojave të bashkëpunimit dhe shkëmbimit të të dhënave mjedisore me Agjencitë e Mjedisit të Evropës (AME-EEA) dhe me Rrjetin Evropian për Informim dhe Vëzhgim (RREIV-EIONET).

Tabela 5: Grupet themelore, grupet dhe nëngrupet tematike të SIM

Grupet themelore të SIM	Grupet tematike	Nëngrupet tematike
Përbërësit mjedisor	Ajri	Cilësia e ajrit
		Emisionet në ajër
		Emisionet e GHG
	Uji	Cilësia e Ujërave
		Sasia e Ujërave
		Të dhënat hapësinore për ujëra
		Shkarkimet në ujëra
		Përdorimi i ujërave
	Natyra	Zonat e Mbrojtura
		Biodiversiteti
	Toka/Dheu	Gjeportali
		Përdorimi i tokës (Land Use)
		Mbulushmëria e tokës (Land Cover)
Presionet (ndikimet) sektoriale	Mbeturinat dhe Kemikatet	Menaxhimi i Mbeturinave
		Menaxhimi i Kemikateve
	Bujqësia dhe Pylltaria	Bujqësia
		Pylltaria
		Peshkataria dhe Akuakultura

[3] *Në rastet kur informacioni ka të bëjë me njerëzit dhe shëndetin publik, aty ku është e mundur të dhënat e ndara sipas gjinisë, moshës dhe vendndodhjes do të mblidhen dhe analizohen.*

	Energjia dhe Industria	Energjetika
		Industria
		Regjistri i ndotësve PRTR
	Transporti dhe Turizmi	Transporti dhe Trafiku
		Turizmi dhe Rekreacioni
Ndikimet në shëndetin publik	Shëndeti	Zhurma
		Ndikimi i ndotjes në shëndet
		Të dhënat socio-ekonomike
	Siguria mjedisore	Emergjencat natyrore
		Siguria bërthamore dhe rrezatimi jonizues
Reagimet e Shoqërisë	Aspekte te përgjithshme mjedisore	Ligjet , udhëzimet administrative dhe rregulloret
		Strategjitë dhe Planet mjedisore
		Raporte dhe Studime
		Projekte

Organizimi i tillë i strukturës së SIM është po ashtu i bazuar edhe në konceptin analitik DPSIR.

Ky model analitik mundëson organizimin e informacionit dhe integrimin e elementeve socio-ekonomike dhe mjedisore, duke adresuar marrëdhëniet ndërmjet pesë kategorive të treguesve: Forcat shtytëse (siç janë: prodhimtaria bujqësore, prodhimi industrial, teknologjia prodhuese etj.), Presionet në mjedis (si: emisionet në ujë, ajër dhe tokë), të cilat ndikojnë në keqësimin e gjendjes së mjedisit (p.sh., përqendrimin e metaleve të rënda në tokë, ngritjen e temperaturave mesatare globale), të cilat më pastaj ndikojnë duke imponuar kështu përgjigje ose reagim të institucioneve përkatëse për marrjen e masave të duhura (masa legjislative, taksa, programe mjedisore për hulumtime e kërkime etj). (Figura 1).

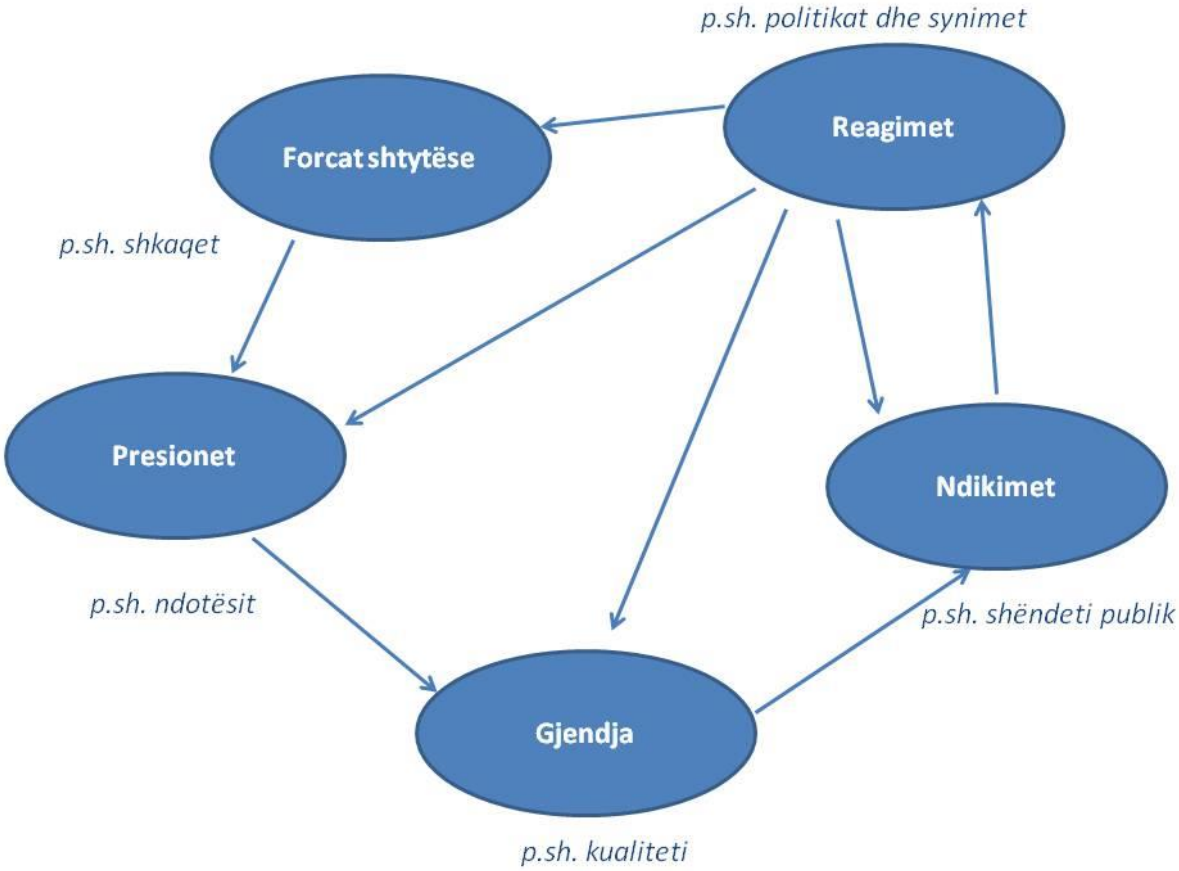

Figura 1: Korniza analitike DPSIR

Kjo mënyrë e organizimit të Sistemit Informativ Mjedisor po ashtu mundëson ofrimin e qasjes më të lehtë dhe shkëmbimin e të dhënave në mes të shfrytëzuesve të të dhënave dhe atyre që mbledhin dhe përpunojnë të dhëna mjedisore.

Sistemi informativ Mjedisor është edhe në funksion të automatizimit dhe digjitalizimit të procesit të mbledhjes dhe përpunimit të të dhënave që mundëson shkëmbim më të sigurte, më racional, më efikas, më të shpejtë dhe më pak të kushtueshëm.

Struktura skematike e Sistemit Informativ Mjedisor është e prezantuar në shtojcën 1 të këtij dokumenti.

4.2. Të dhënat dhe informatat për SIM

Me qëllim të sigurimit të informatave dhe të dhënave për vlerësimin e gjendjes së mjedisit dhe përbërësve të tij, të vlefshme për Sistemin Informativ Mjedisor, të dhënat mblidhen nga sistemi i monitorimit të gjendjes së mjedisit (Tabela 6).

Tabela 6: Sistemi aktual i monitorimit të mjedisit në Kosovë

Lloji i monitorimit	Përbërja e rrjetit monitorues	Frekuenca e monitorimit	Parametrat/treguesit qe monitorohet
Monitorimi i cilësisë së ajrit	12 stacione automatike dhe 1 stacion mobil	Matje kontinuale (24/7)	Dyoksidi i Sulfurit SO_2, Monoksidi i Karbonit CO, Dyoksidi i Azotit NO, NOx**,** NO_2, Ozoni O_3, Grimcat e Suspenduara PM10, Grimcat e Suspenduara PM 2.5.
Monitorimi i cilësisë së ujerave te lumenjve (ujerat sipërfaqësore)	54 vendmostrime ne 4 Pellgje lumore (23 Drini i Bardhë, 18 Ibri, 6 Morava e Binçës dhe 7 Lepenci)	18 vendmostrime janë referente dhe monitorimi bëhet 2 herë në vit, ndërsa në 36 vendmostrime tjera monitorimi bëhet në baza mujore	10 parametra fizik, 39 parametra kimik dhe 8 metale të rënda.
Monitorimi i sasisë se ujerave te lumenjve –rrjeti hidrometrik	35 stacione (ne total) hidrometrike, 16 prej tyre jane Online	Tek stacionet hidrometrike niveli matet në mënyrë kontinuale (24/7) kurse prurjet 1-12 herë në vit ne disa profile , ndërsa tek stacionet për paralajmërim të rrezikut nga vërshimet matjet bëhen në kohë reale.	Niveli (h), Temperatura e Ujit (^oC), Prurja (Q) dhe profili i lumit
Monitorimi i gazrave serre	Përgatitja e inventarit te gazrave sere sipas sektorëve te IPCC	Përgatitja e inventarit ne baza vjetore	Gazrat e serrës (CO2,CH4, N2O, HFCs, PFCs, SF6.), nga keta sektorë: Energjia, Proceset Industriale dhe përdorimi i produkteve, Bujqësia, Pylltaria dhe përdorimi i tokave dhe Mbeturinat
Monitorimi i emisioneve në ajër	Përgatitja e inventarit te emisioneve në ajër sipas udhëzuesve te EMEP/EEA	Përgatitja e inventarit ne baza vjetore	Ndotësit (PM10, PM2.5, CO, NOx, SO2, CH4.), nga keta sektorë: Energjia, Proceset Industriale, Bujqësia, Pylltaria dhe Përdorimi i tokave dhe Mbeturinat
Monitorimi i dheut/tokës	Monitorimi i ndotjes së tokave	Sipas programit të monitorimit nga Instituti Hidrometeorologjik i	Prezenca e metaleve të rënda dhe e ndotësve

		Kosovës dhe nga Instituti Bujqësor i Pejës	organik në pikat e mostruara
Monitorimi i mbeturinave	Monitorimi dhe vlerësimi i gjendjes se deponive sanitare, regjionale dhe deponive tjera	Vizita monitoruese se paku dy herë në vit	Menaxhimi, kompaktimi, mbulimi i mbeturinave si dhe menaxhimi i ujerave në deponi dhe ndikimet ne mjedis.
Vetë monitorimi nga operatoret ekonomik	Monitorimi nga KEK, NewCo Feronikeli dhe Sharrcemi	Ditore, Mujore dhe periodike varësisht nga parametrat	Emisionet në ajër dhe ujë, shfrytëzimi i ujit, etj.
Monitorimi i zonave te mbrojtura	Monitorimi i rrjetit nacional të zonave te mbrojtura (248 zona të mbrojtura)	Se paku një here ne vit për secilën zonë monitorohet gjendja aktuale, ndërhyrjet ilegale, vlerat natyroret.	2 Parqe Kombëtare, 219 Monumente të natyrës, 6 Peizazhe te mbrojtura, 1 Park natyredhe 1 zone e rëndësishme e zogjve
Monitorimi i biodiversitetit (llojeve të rralla te florës dhe faunës)	Monitorimi i llojeve të rrezikuara të faunës përmes kamerave kurth	Kamerat regjistrojnë lëvizjet e llojeve kafshëve dhe ato herë pas here kontrollohen për regjistrimet që kanë kapur ato	Rrëqebulli, dhia e egër, ariu i murrmë, pulegra etj.
Monitorimi i kushteve meteorologjike	13 stacione (ne total) meteorologjike/ klimatologjike	4 stacione meteorologjike, klimatologjike/ bëjnë matje 3 (-6) here ne dite. Ndersa 12 stacione meteorologjike/matje ne kohe reale. Ne Stacionet manuale ne Prishtine, Ferizaj dhe Peje jane te montuara edhe stacionet automatike	Temperatura e ajrit, shtypja e ajrit, lagështia, drejtimi dhe shpejtësia e erës, dukshmëria, insolacioni, reshjet, lartësia dhe tipet e reve, parashikimi i motit.

Metodologjia e mbledhjes, përpunimit dhe vlerësimit të të dhënave si dhe afati kohor i ofrimit të të dhënave është e përcaktuar sipas listës kombëtare të treguesve mjedisor dhe sipas nenit 8 të Udhëzimit Administrative për Sistemin Informativ Mjedisor ku mes tjerash është e specifikuar që:

- Personat fizik dhe juridik sigurojnë mbledhjen e të dhënave dhe informative; verifikimin dhe sigurimin e cilësisë së të dhënave; si dhe krijimin, mirëmbajtjen dhe ndërveprimin e sistemit të informimi apo nënsistemit.
- Personat fizik dhe juridik detyrohen për të siguruar qasje të lehtë në të dhënat dhe informatat dhe përdorimin e të dhënave nëpërmjet sistemit të informimit.
- Personat fizik dhe juridik janë përgjegjës për saktësinë dhe besueshmërinë e të dhënave dhe informatave për të cilat ata janë përgjegjës dhe kanë obligim ligjor
- Personat fizik dhe juridik janë përgjegjës për përcaktimin e nivelit të disponueshmërisë së të dhënave dhe informatave.

Në masë të konsiderueshme mbledhja,përpunimi dhe raportimi i të dhënave është orientuar edhe nga indikatorëve (treguesve) mjedisor të cilët janë më të përshtatshëm për vlerësimin e gjendjes së mjedisit. Indikatorët e zgjedhur duhet të kenë bazë shkencore dhe të jenë të kapshëm nga të gjithë ata që do të shërbehen me të dhënat nga Sistemi Informativ Mjedisor.

Treguesit Mjedisor- Treguesi mjedisore është një parametër, ose një vlerë që rrjedhë nga një parametër, që tregon ose jep informacion për një dukuri të caktuar ose përshkruan gjendjen e mjedisit, dhe ka një shtrirje kufizuese të lidhur direkt me ndonjë vlerë të caktuar parametrike. Ndryshe treguesit mjedisor **j**anë masa fizike, kimike, biologjike dhe socio-ekonomike që më së miri përfaqësojnë elementet kryesore të një kompleksi të ekosistemeve apo një çështje mjedisore. Pra, treguesi mjedisor është një vlerë e përcjellur që prezanton një dukuri të monitoruar.

Indikatorët zakonisht prezantojnë trendët e zhvillimeve mjedisore. Ata duhet të jenë informata të thjeshtëzuara që ndihmojnë të kuptohen fenomene komplekse. Një tregues i rëndësishëm dhe relevant duhet të jetë i orientuar në mundësinë e gjenerimit dhe përditësimit më të lehtë të tij në baza ditore, mujore ose vjetore. Për të komunikuar, ne mënyre shumë te qartë, një realitet te thjeshtëzuar, treguesit (indikatori) duhet:

- Të jetë atraktiv për syrin dhe duhet të jetë me qasje të lehte;
- Të jetë i lehtë për t'u interpretuar dhe të provokoj veprim (lexim, hulumtim, pyetje);
- Të jetë reprezentativ dhe të tregoj zhvillimet në një interval relevant kohor;
- Të jetë i shoqëruar me vlera referente dhe i krahasueshëm në aspekt kohor;
- Të jetë i shoqëruar me shpjegime për ndryshimet;
- Të jetë i krahasueshëm me indikatorë të tjerë që tregojnë fusha të ngjashme;
- Të jetë i bazuar shkencërisht apo të jetë i bazuar në statistika të besueshme;

- Të jetë i ripërdorshëm dhe i publikuar si e dhënë.

Lista e treguesve mjedisor sipas sektorëve përkatës, kodi i treguesve dhe lloji i treguesit është e prezantuar në tabelën 7.

Tabela 7: Lista e treguesve mjedisor

Sektori	Kodi i treguesit	Emri i treguesit	Lloji i treguesit sipas DPSIR
Treguesit mjedisor të ajrit	A01	Cilësia e ajrit në zonat urbane	Tregues i gjendjes
	A02	Emisionet e gazrave acidifikuese	Tregues i presionit
	A03	Emisionet nga prekursorët (dëmtuesit) e ozonit	Tregues i presionit
	A04	Emisionet e grimcave primare të suspenduara dhe prekursorët e grimcave sekondare të suspenduara	Tregues i presionit
Treguesit mjedisor të ndryshimeve klimatike	NK01	Temperatura vjetore e ajrit	Tregues i gjendjes
	NK02	Sasia vjetore e reshjeve	Tregues i gjendjes
	NK 03	Përdorimi i substancave që dëmtojnë shtresën e Ozonit	Tregues i presionit
	NK 04	Trendi i emisioneve të gazrave serrë	Tregues i presionit
	NK 05	Projeksionet e emisioneve të gazrave serrë	Tregues i presionit
Treguesit mjedisor të ujit	U01	Nutrientët në ujërat sipërfaqësor	Tregues i gjendjes
	U02	Shpenzimi biokimik i oksigjenit	Tregues i gjendjes
	U03	Indeksi i kualitetit të ujërave sipërfaqësor	Tregues i gjendjes
	U04	Kualiteti i ujit për pije	Tregues i gjendjes
	U05	Përdorimi i resurseve të ujërave të ëmbla	Tregues i presionit
	U06	Humbjet e ujit	Tregues i reagimit
	U07	Qasja në ujësjellësit publik	Tregues i reagimit
	U08	Qasja në kanalizimet publike	Tregues i reagimit
	U09	Qasja në impiantet për trajtimin e ujërave të zeza	Tregues i reagimit
Treguesit mjedisor të biodiversitetit	B01	Diversiteti i llojeve	Tregues i gjendjes
	B02	Përfaqësimi dhe gjendja e llojeve të zgjedhura	Tregues i gjendjes
	B03	Llojet e huaja - alohtone dhe invazive	Tregues i gjendjes

	B04	Zjarret pyjore	Tregues i presionit
	B05	Zonat e mbrojtura	Tregues i reagimit
Treguesit mjedisor të mbeturinave	M01	Sasia e gjeneruar e mbeturinave komunale	Tregues i presionit
	M02	Sasia e gjeneruar e mbeturinave industriale	Tregues i presionit
	M03	Sasia e gjeneruar e mbeturinave te rrezikshme	Tregues i presionit
	M04	Sasia totale e mbeturinave komunale të deponuara	Tregues i reagimit
	M05	Sasia totale e mbeturinave komunale të ricikluara	Tregues i reagimi
Treguesit mjedisor të tokës/dheut	T01	Ndryshimi i destinimit të përdorimit të tokës	Tregues i presionit
	T02	Erozioni	Tregues i gjendjes
Treguesit mjedisor të bujqësisë	BU01	Sipërfaqet me bujqësi organike	Tregues i reagimit
	BU02	Përdorimi i plehrave minerale	Tregues i presionit
	BU03	Përdorimi i substancave për mbrojtjen e bimëve	Tregues i presionit
Treguesit mjedisor të peshkatarisë	PE01	Vlerësimi i biomasës së fondit peshkor dhe kuotave të lejuara për peshkim	Tregues i gjendjes
Treguesit mjedisor të energjetikës	E01	Harxhimi i energjisë primare nga energjia	Tregues i forcave shtytëse
	E02	Harxhimi i energjisë finale sipas sektorëve	Tregues i forcave shtytëse
	E03	Varësia nga importet e energjisë	Tregues i forcave shtytëse
	E04	Intensiteti energjetik	Tregues i reagimit
	E05	Harxhimi i energjisë primare nga burimet e ripërtërishme të energjisë	Tregues i reagimit
	E06	Harxhimi i energjisë elektrike nga burimet e ripërtërishme të energjisë	Tregues i reagimit
Treguesit mjedisor të transportit	TR01	Trafiku i pasagjerëve	Tregues i forcave shtytëse
	TR02	Transporti i mallrave	Tregues i forcave shtytëse
	TR03	Mosha mesatare e mjeteve motorike	Tregues i presionit
	TR04	Numri i automjeteve	Tregues i forcave shtytëse
	TR05	Numri i viktimave të aksidenteve rrugore	Tregues i presionit

Treguesit mjedisor të turizmit	TU01	Vizitat e turistëve	Tregues i forcave shtytëse
	TU02	Netët e qëndrimit të turistëve	Tregues i forcave shtytëse
	TU03	Intensiteti i turizmit (Numri i shtretërve dhe shkalla e shfrytëzimit të këtij kapaciteti)	Tregues i forcave shtytëse
	TU04	Numri i turistëve (vizitorëve) në Parqe Kombëtare	Tregues i forcave shtytëse

Gjatë procesit të mbledhjes së të dhënave për treguesit përkatës aty ku është e mundur të dhënat e ndara sipas gjinisë, moshës dhe vendndodhjes do të mblidhen dhe analizohen.

Të dhënat dhe informatat e vlefshme për Sistemin Informativ Mjedisor përfshijnë kryesisht databaza të ndryshme elektronike për gjendjen e mjedisit dhe përbërësit mjedisor si dhe të dhëna tjera nga sisteme relevante për ndikimet sektoriale në mjedis, ndikimet në shëndet dhe reagimet shoqërisë për përmirësimin e gjendjes së mjedisit.

5. Ndërlidhja e SIM me sisteme tjera informative dhe baza elektronike te të dhënave

5.1. Ndërlidhja me Sistemet tjera Informative

Aktualisht në nivelin nacional ekzistojnë disa sisteme informative, me të cilat Sistemi informativ Mjedisor është i ndërlidhur, si për nga aspekti teknik po ashtu edhe nga aspekti përmbajtjesor. (tabela 8).

Tabela 8. Sistemet informative nacionale që ndërlidhen me SIM

Sistemi	Roli dhe funksioni	Administruesi dhe linku
Gjeoportali Shtetëror i Kosovës	Ka për qëllim të ofrojë informacione të tërësishme gjeografike, duke u ofruar shfrytëzuesve edhe një varg të gjerë veglash gjeografike dhe tekstuale. Është një ueb portal që prezanton informacione gjeografike nga burime të ndryshme në një formë të unifikuar.	Agjencia Kadastrale e Kosovës www.geoportal.rks-gov.net
Sistemi Informativ për menaxhimin e mbeturinave	Të ofrojë informata për menaxhimin e mbeturinave në Kosovë	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinorë dhe Infrastruktures/Agjencia e Kosovës për Mbrojtjen e Mjedisit
Regjistri i kimikateve	Ofrimi i të dhënave për menaxhimin e kimikateve në Kosovë (Sistemi është finalizu dhe jane duke u bërë përgatitjen për fillimin e perdorimit)	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinorë/Agjencia e Kosovës për Mbrojtjen e Mjedisit https://rkmrr.rks-gov.net
Sistemi Statistikor i Kosovës	Sigurimi i statistikave të besueshme dhe zyrtare përfshirë edhe statistikat mjedisore dhe ato për sektorët që kanë ndikim në mjedis	Agjencia e Statistikave të Kosovës www.ask.rks-gov.net/
Sistemi informativ i pyjeve	Synon të ofrojë ndihmë në zbatimin e strategjisë dhe politikave pyjore në Kosovë përmes mundësimit dhe/ose lehtësimit të prodhimit, ruajtjes, përpunimit dhe shkëmbimit të informatave për pyjet.	http://kosovoforests.org/al/kfis/#
Përdorimi i tokave (LAND USE EULUP)	Sistemi i krijuar, mjetet dhe baza e të dhënave në GIS lehtësojnë një qasje të harmonizuar dhe të standardizuar për planifikimin rurale në mbarë Kosovën.	Të dhënat janë të ngarkuara në Bazën e të dhënave e IPH-së dhe mund të ofrohen tek institucionet shtetërore të Kosovës.

	Gjithashtu, hartat apo modelet hapësinore të krijuara lehtësojnë vendimet komunale më të shpejta dhe më të bazuara në informacion për përcaktimin e zonave të ndërtimit për fshatra dhe vendbanime, të cilat nga ana tjetër do të parandalonin ndërtimin e paligjshëm në tokë të mirë bujqësore ose në lokacione të ndjeshme mjedisore.	https://mmphi.rks-gov.net/departamentet/286/misionivizioni-dhe-detyrat-inst

Sisteme informative të nivelit regjionale dhe evropian që ofrojnë të dhëna me rëndësi për SIM dhe përmes së cilave bëhet shkëmbimi i të dhënave nga niveli nacional janë prezantuar në tabelën 9.

Tabela 9. Sistemet informative regjionale dhe evropiane me rëndësi për shkëmbi të të dhënave me SIM

Rrjeti/programi/organizata	**Portali/ueb aplikacioni**
Agjencia e Mjedisit të Evropës-EEA	https://www.eea.europa.eu/
Rrjeti Evropian për Informim dhe Vëzhgim-EIONET	https://www.eionet.europa.eu/
Rrjeti i Udhëheqësve të Agjencive të Mjedisit të Evropës-Epa Network	http://epanet.pbe.eea.europa.eu/
Sistemi Evropian i Informimit për Bidoversitetin (BISE)	https://biodiversity.europa.eu/
Sistemi Evropian i Informmimit për Pyje (FISE)	https://forest.eea.europa.eu/
Sistemi Evropian i Informmimit për Ujëra (WISE)	https://water.europa.eu/
Statistikat e Evropës	http://ec.europa.eu/eurostat
Programi bashkëpunues për monitorimin dhe vlerësimin e ndotjen me rreze të lartë të ajrit në Evropë- EMEP	http://www.emep.int/ http://www.ceip.at/webdab-emission-database
Sistemi për cilësinë e ajrit ne Evrope-Indeksi i kualitetit të ajrit në kohë reale	http://aqicn.org/map/europe/
Rrjeti i zonave speciale me interes për konservim Emerald	https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network
Rrjeti i zonave të mbrojtura të harkut Dinarik-Dinarides	www.parksdinarides.org
Sistemi i ndërgjegjësimit për përmbytje në Evropë-EFAS	https://www.efas.eu/
Copernicus Sherbimi per monitorimin e tokes	https://www.copernicus.eu/en

5.2. Burimet aktuale elektronike të të dhënave për SIM

Aktualisht ekzistojnë disa burime elektronike të të dhënave mjedisore që janë të vlefshme për Sistemin Informativ Mjedisor. Ato janë kryesisht Sisteme, Portale apo ueb aplikacione që menaxhohen nga institucione te ndryshme. Në tabelën 10 janë prezantuar disa nga këto burime aktuale elektronike me rëndësi për SIM.

Tabela 10: Burimet aktuale elektronike të të dhënave relevante për SIM

Nr.	Llojet e të dhënave	Institucioni	Adresa elektronike/portali
1.	Legjislacioni mjedisor	Ministria e Mjedisit Planifikimit Hapësinorë dhe Infrastrukturës	www.mmph-rks.org
		Kuvendi i Republikës së Kosovës	www.kuvendikosoves.org
		Gazeta Zyrtare e Kosovës	www.gzk.rks-gov.net
2	Lejet mjedisore dhe ujore	MMPHI	www.mmph-rks.org
3	Strategjitë, Planet dhe Programet për Sektorin e Mjedisit	MMPHI	www.mmph-rks.org
		Zyra e kryeministrit	www.kryeministri-ks.net
4.	Burimet e ripërtritshme të energjisë, bilanci i energjisë, politikat dhe planet në këtë sektor	Ministria e Ekonomisë	https://me.rks-gov.net/en/home
5.	Efiçenca e energjisë	Agjencia e Kosovës për Efiçencë të Energjisë	www.akee-rks.net
6.	Statistikat për mjedisit, bujqësinë, pylltarinë, transportin, energjinë, turizmin.	Agjencia e Statistikave të Kosovës	www.ask.rks-gov.net
7.	Inventari i pyjeve, fondi pyjor, pyllëzimet, zjarret ne pyje dhe te dhëna tjera për pyje	Agjencioni Pyjor i Kosovës	www.mbpzhr-ks.net/sq/agjencioni-pyjor-i-kosoves
6.	Fondi i kafshëve, përdorimi i fertilizereve dhe te dhëna tjera nga bujqësia	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural	www.mbpzhr-ks.net
9.	Shëndeti publik dhe uji i pijes	Instituti Kombëtarë i Shëndetit Publik	www.niph-rks.org
10.	Qasja në ujësjellës dhe kanalizime	Autoriteti Rregullator për Shërbimet e Ujit	www.arru-rks.org
11.	Ujësjellësit dhe kanalizimet	Shoqata e Ujësjellësve dhe Kanalizimeve të Kosovës	www.shukos.org

12.	Te dhënat mjedisore për nivelin lokal	Asociacioni i Komunave të Kosovës	www.komunat-ks.net
13.	Siguria e ushqimit dhe shëndeti i kafshëve	Agjencia e Veterinës dhe Ushqimit	www.auv-ks.net
14.	Te dhënat për menaxhimin e i deponive sanitare	Kompania për Menaxhimin e Deponive në Kosovë Sh.A.	www.kmdk-ks.org
15.	Te dhënat për aktivitetet minerare	Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale	www.kosovo-mining.org
16.	Mbrojtje nga rrezatimi dhe sigurinë bërthamore	Agjencia e Kosovës për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguria Bërthamore	www.akmrrsb.rks-gov.net/en-us
17.	Numri, kategoria dhe mosha e automjeteve	Ministria e Punëve të Brendshme/Qendra e Regjistrimit te Automjeteve	www.mpb.rks-gov.net www.automjetetonline.rks-gov.net
18.	Transporti rrugor, transporti hekurudhor dhe ai i mallrave	Ministria e Infrastrukturës	www.mi-ks.net
19.	Cilësia e naftës dhe produkteve të saj	Ministria e Tregtisë dhe Industrisë/Inspektorati i Tregut	www.mti.rks-gov.net www.it.rks-gov.net
20.	Standardet mjedisore	Agjencia Kosovare e Standardizimit	www.aks.rks-gov.net

7. Plani për Zhvillimin dhe Mirëmbajtjen e SIM

7.1. Vlerësimi i nevojave për periudhën 2023-2027

Me qëllim të kompletimit dhe funksionalizimit të plotë të Sistemit Informativ Mjedisor duhet të finalizohen disa nga veprimet/projektet që tani më janë në proces të realizimit dhe ndërmerren veprime tjera për zhvillimin e sistemeve, pabazave dhe aplikacioneve shtesë.

Projektet dhe aktivitetet e nevojshme që duhet të ndërmerren në periudhën 2023-2027 janë prezantuar në tabelën 11.

Tabela 11: Aktivitetet e nevojshme për kompletimin e SIM për periudhën 2023-2027

Nr.	Emri i projektit/aktivitetit	Vlerësimi i përafërt financiar	Institucioni bartës	Periudha e implementimit
1	Përditësimi dhe mirëmbajtja e sistemit informativ për cilësinë e ajrit	70,000.00	IHMK/AMMK	2023-2027
2	Finalizimi i sistemit informativ për menaxhimin e mbeturinave	5,000.00	DVGJM/AMMK/GIZ	2022-2023
	Përditësimi dhe mirëmbajtja e sistemit informativ për menaxhimin e mbeturinave	10,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2027
3.	Finalizimi i ueb aplikacionit për strukturën e sistemit informativ mjedisor	30,000.00	DVGJM/AMMK	2022-2024
4.	Përditësimi dhe mirëmbajtja e sistemit e sistemit Informativ për kemikate (regjistri i kemikateve)	40,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2027
5.	Përgatitja e Hartës Strategjike të Zhurmës	100,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2025
6.	Zhvillimi i Sistemit për Regjistrin e Shkarkimeve dhe Ndotësve të Mjedisit –PRTR	30,000.00	DVGJM/AMMK	2022-2023
7.	Zhvillimi i Sistemit Informativ për Natyrën dhe biodiversitetin	30,000.00	IKMN/AMMK	2020-2022
8.	Përditësimi dhe mirëmbajtja e sistemit informativ ujor	10,000.00	ARPL	2023-2027
9.	Përditësimi dhe mirëmbajtja sistemit informativ për të dhënat hidrologjike dhe meteorologjike	16,000.00	IHMK/AMMK	2023-2027
10.	Përgatitja dhe lansimi i atlasit elektronik mjedisor	20,000.00	DVGJM/AMMK	2022-2024
11.	Përditësimi i listës së treguesve mjedisorë dhe aprovimi i listës	5,000.00	DVGJM/AMMK	2024-2025
12.	Ngritja dhe zhvillimi i kapaciteteve teknike dhe humane për	20,000.00	DVGJM/AMMK	2024-2027

	menaxhimin e SIM			
13.	Zhvillimi i bazës së të dhënave për inventarin e emisioneve në ajër	40,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2025
14.	Zhvillimi i bazë së të dhënave për inventarin e emisioneve të gazrave serrë	20,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2025
16.	Zhvillimi dhe përditësimi i bazës së të dhënave per cilësi të ujërave	14,000.00	IHMK/AMMK	2023-2027
17.	Krijimi dhe zhvillimi i Metadatave per te gjitha te dhënat ne sistem	25,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2025
18.	Zhvillimi i bazës se te dhënave për operatoret ekonomik qe kërkojnë apo kan leje mjedisore.	30,000.00	DVGJM/AMMK	2023-2027

Sistemet tjera informative që ndërlidhen me SIM dhe që duhet të zhvillohen nga institucionet tjera janë të prezantuara në tabelën 12.

Tabela 12: Aktivitetet e nevojshme për kompletimin e SIM që duhet të zhvillohen nga institucionet tjera

Nr.	Emri i projektit/ aktivitetit	Institucioni bartës	Baza ligjore	Implementimi
1.	Sistemi Informativ shëndetësor i integruar (të dhënat për shëndetin publik)	Ministria e Shëndetësisë/Instituti Kombëtarë i Shëndetit Publik	Ligji Nr. 04/L-125 për shëndetësi (nenet 49-54)	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në të dhënat e sistemit. Të dhënat menaxhohen nga departamentet përkëse të MSH dhe IKSHP
2.	Sistemi Informativ për Planifikim Hapësinorë-SPARK (Baza e të dhënave për planifikim hapësinorë)	MMPHI /Instituti për Planifikim Hapësinorë	Ligji 04/L-174 për Planifikim Hapësinorë (neni 19)	SPAK-u (Aplikacioni për Planifikimi Hapësinor) si aplikacion asnjëherë nuk është testuar. Ky aplikacion ka disa vështirësi që ndërlidhen nga dizajnimi i tij e deri tek integrimi i kërkesave ligjore në kuadër të aplikacionit. Si rezultat i kësaj gjendje, Instituti për Planifikim Hapësinor, përkatësisht Divizioni i GIS-it ka zhvilluar një sistem të DataBazës e cila aktualisht është funksionale dhe vazhdon të përmbush kërkesat bazë aktuale. Ky sistem është i bazuar në aplikacione me kod burimor të hapur.
3.	Baza e të dhënave për rrezatimin jonizues, jo-jonizues dhe sigurinë nukleare	Agjencioni për Siguri Nukleare dhe Rrezatim Jonizues	Ligji 06/L-029 për mbrojtje nga rrezatimi jonizues, jo-jonizues dhe siguri nukleare	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në të dhëna. Të dhënat që janë në dispozicion menaxhohen vetëm për nevojat e Agjencionit për Siguri Nukleare dhe Rrezatim Jonizues

4.	Sistemi informativ për cilësinë e naftës	Ministria e Industrisë, Tregtisë dhe Ndërmarrësisë/ Inspektorati i Tregut	Udhëzimi Administrativ për kontrollin e emisioneve të bashkëdyzime ve organike të avullueshme gjatë deponimit zbrazjes, mbushjes dhe transportimit të karburanteve	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në të dhënat e sistemit. Të dhënat menaxhohen nga departamentet përkëse të Ministrisë së Industrisë, Tregtisë dhe Ndërmarrësisë dhe Inspektorati i Tregut. Të dhënat ofrohen përmes kërkesave dhe Qasjes në Dokumente publike
5.	Baza e të dhënave për automjetet e regjistruara	Ministria e Punëve te Brendshme/Qen dra e Regjistrimit të automjeteve	Ligji nr. 05/L-132 për automjete (neni 5)	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në të dhëna. Të dhënat që janë në dispozicion menaxhohen nga Ministria e Punëve te Brendshme dhe Qendra e Regjistrimit të automjeteve. Të dhënat ofrohen përmes kërkesave dhe Qasjes në Dokumente publike
6.	Regjistri i shkarkimeve në ajër të gazrave nga automjetet	MMPHI / Qendra e Kontrollit Teknik të automjeteve	U.A. për shkarkimet nga burimet e palëvizshme neni 16	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në regjistër. Të dhënat që janë në dispozicion menaxhohen nga MMPHI / Qendra e Kontrollit Teknik të automjeteve. Të dhënat ofrohen përmes kërkesave dhe Qasjes në Dokumente publike
7.	Baza shtetërore e të dhënave gjeologjike dhe Regjistri i minierave dhe mineraleve	Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale dhe Shërbimi Gjeologjik i Kosovës	Ligji Nr. 03/L-163 për miniera dhe minerale (neni 20 dhe neni 77)	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në të dhëna. Të dhënat që janë në dispozicion menaxhohen nga Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale dhe Shërbimi Gjeologjik i Kosovës. Të dhënat ofrohen përmes kërkesave dhe Qasjes në Dokumente publike
8.	Baza e të dhënave për infrastrukturën rrugore, hekurudhore dhe aviacion	MMPHI	Ligji Nr. 03/L-120 për rrugët (neni 39 dhe 40)	Aktualisht nuk ka aplikacion publik për qasje në të dhëna. Të dhënat që janë në dispozicion menaxhohen nga MMPHI. Të dhënat ofrohen përmes kërkesave dhe Qasjes në Dokumente publike

8. Shtojcat

8.1. Struktura skematike e SIM

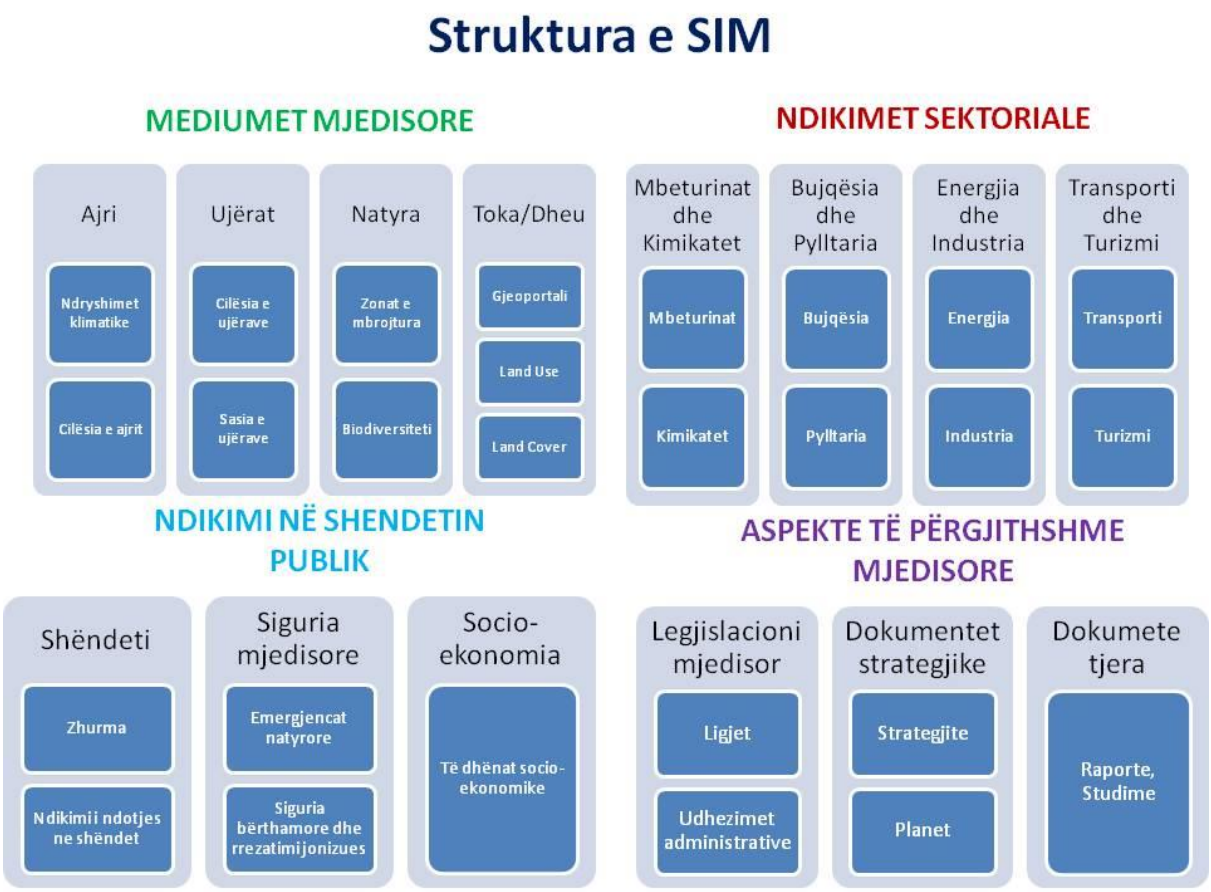

8.2. Lista e Shkurtesave

AKK	Agjencia Kadastrale e Kosovës
AME	Agjencia për Menaxhimin e Emergjencave
AMMK	Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit te Kosovës
APK	Agjenconi Pyjor i Kosovës
ARPL	Autoriteti Rajonal i Pellgjeve Lumore
ARRU	Autoriteti për Rregullimin e Shërbimeve Ujore
ASBRRJ	Agjencia për Siguri Bërthamore dhe Rrezatim Jonizues
ASK	Agjencia Statistikave te Kosovës
AUV	Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë
BE	Bashkimi Evropian
DPSIR	Driving Forces, Pressures, States, Impacts, Responses/Forcat Shtytëse, Presionet, Gjendja, Ndikimet, Reagimet.
DVGJM	Drejtoria për Vlerësim te Gjendjes se Mjedisit
EEA	European Environmental Agency/Agjencia Evropiane e Mjedisit
EFAS	Sistemi i Ndërgjegjësimit për Përmbytje në Evropë
EIONET	European Information Observation Network/Rrjeti Informativ Evropian i Vëzhgimit
EMEP	European Monitoring and Evaluation Programme/Programi Evropian i Monitorimit dhe Vlerësimit
GDP	Gross Domestic Product/Të Ardhurat Vjetore për banor
GIS	Geographic Information System/Sistemi i Informimit Gjeografik
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit/Agjencia Federale Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
IHMK	Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europian Community/ Infrastruktura për Informacionin Hapësinor në Komunitetin Europian
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change/Paneli Ndërqeveritar për Ndryshime Klimatike
IPH	Instituti i Planifikimit Hapësinor
IKSHP	Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik
IT	Information Teknologi / Teknologjia Informative
JICA	Japan International Cooperation Agency/Agjencia Japoneze për Bashkëpunim Ndërkombëtar
KEK	Korporata Energjetike e Kosovës
KMDK	Kompania për Menaxhimin e Deponive të Kosovës.
KPMM	Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale
LRTAP	Long-Range Transboundary Air Pollution/Konventa mbi ndotjen ndërkufitare të ajrit në distanca të gjata
MBPZHR	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
MMPHI	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
MPB	Ministria e Punëve te Brendshme
MTI	Ministria e Tregtisë dhe Industrisë
MZHE	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
OBSH	Organizata Botërore e Shëndetësisë
OSBE	Organizata për Siguri e Bashkimit Evropian
PRTR	Pollutant Release and Transfer Register/Regjistri i Shkarkimit dhe Transferimit të Ndotësve
SEIS	Special Education Information System/Sistemi Informativ i Arsimit Special
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency /Agjencia Suedeze për Zhvillim Ndërkombëtar
SIM	Sistemi Informativ Mjedisor
UN	Union National/Kombet e Bashkuara
UNDP	United Nations Development Programme/Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe /Komisioni Ekonomik i Kombeve të Bashkuara për Evropën

UNFCC United Nations Framework Convention on Climate Change /Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike

USAID United States Agency for International Development /Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar

8.3. Lista e tabelave

Tabela 1: Baza Ligjore për hartimin e programit për menaxhimin e SIM

Tabela 2: Strategjitë, Planet dhe Programet në sektorin e mjedisit dhe sektorët relevante për SIM

Tabela 3: Institucionet dhe organizatat që prodhojnë të dhëna për SIM

Tabela 4: Shfrytëzuesit e të dhënave nga SIM

Tabela 5: Grupet themelore, grupet dhe nëngrupet tematike të SIM

Tabela 6: Sistemi aktual i monitorimit të mjedisit në Kosovë

Tabela 6: Sistemi aktual i monitorimit të mjedisit në Kosovë

Tabela 7: Lista e treguesve mjedisor

Tabela 8: Sistemet informative nacionale që ndërlidhen me SIM

Tabela 9: Sistemet informative regjionale dhe evropiane me rëndësi për shkëmbi të të dhënave me SIM

Tabela 10: Burimet aktuale elektr onike të të dhënave relevante për SIM

Tabela 11: Aktivitetet e nevojshme për kompletimin e SIM për periudhën 2023-2027

Tabela 12: Aktivitetet e nevojshme për kompletimin e SIM që duhet të zhvillohen nga institucionet tjera